

00:00.009 --> 00:05.693

[SPEAKER_01]: [Automatisk tekstet av Autotekst med NB Whisper. Kan inneholde feil.]
Hei,
du lytter til Refill, podkasten om religion, filosofi og livssyn. En

00:05.753 --> 00:13.939

[SPEAKER_00]: podkastserie fra Universitetet i Stavanger. Mitt navn er Hans Geir Aasmundsen. Jeg er religionsviter, og er mest opptatt av religion og

00:13.999 --> 00:22.545

[SPEAKER_01]: filosofi ute i samfunnet, i politikken, kulturen, jussen og vitenskapen. Og jeg heter Alessandro Falcetta. Jeg er teolog, og er

00:22.585 --> 00:28.549

[SPEAKER_00]: mest opptatt av religion og filosofi på skolen, i hverdagen, i troslivet og lokalsamfunnet.

00:47.363 --> 00:58.147

[SPEAKER_01]: Hei og velkommen til en ny podkast, en ny Refill-podkast, hvor vi snakker om religion, filosofi, livssyn og den slags ting. I dag er vi så

00:58.187 --> 01:10.792

[SPEAKER_01]: heldige at vi har med oss Terje Østebø fra Stavanger. Men for tiden professor ved University of Florida, Gainesville. Og spesialist på

01:10.912 --> 01:23.118

[SPEAKER_01]: Etiopia, Afrika og islam. Vi skal snakke litt om islam, og vi skal snakke litt om politikk og religion. Og litt om Etiopia og litt om ting som Terje

01:23.178 --> 01:34.863

[SPEAKER_01]: har jobba med. Så velkommen, Terje. Kan du si kanskje noen ord om deg sjøl først, og din egen bakgrunn? Ja. Nei, jeg er opprinnelig her på byen.

01:35.783 --> 01:48.028

[SPEAKER_03]: Studert litt forskjellige plasser. Bergen, Oslo. Tok doktorgraden min i Stockholm. Og har jeg bodd nesten ... Ja, mer enn

01:48.088 --> 02:03.497

[SPEAKER_03]: halvparten ikke i Norge. Bodde i Etiopia tilsammen seks år, og nå har jeg bodd i USA siden 2010, så det ble 15 år siden. Og har jobba med ting som

02:03.518 --> 02:17.467

[SPEAKER_03]: berører Etiopia. Og i Etiopia, der ... Vi kan gjerne begynne der, da. Der er det jo et land med en lang historie. Det er et stort land. Kan du si litt

02:17.487 --> 02:25.930

[SPEAKER_01]: om Etiopia, hva slags land dette er, hvor mye folk det er, og hvor det

ligger, og litt om hva type religion det er, og så videre der? Nei, det er

02:25.950 --> 02:37.373

[SPEAKER_03]: riktig, det. Det er et land som har en lang historie. De ligger på det som kalles Afrikas Horn, som er helt øst i Afrika, grenser til Sudan og Kenya,

02:37.433 --> 02:46.139

[SPEAKER_03]: Somalia, Eritrea osv. Og det er faktisk, når du snakker om Sub-Sahara-Afrika, så er det det største landet i hele Afrika med

02:46.159 --> 02:47.780

[SPEAKER_03]: omkring 110 000-120 000

02:50.122 --> 03:02.450

[SPEAKER_03]: millioner innbyggere. Og det er det eneste landet i Afrika som aldri ble kolonisert. Og det er jo litt viktig, og det er noe man er veldig stolt av.

03:04.151 --> 03:12.736

[SPEAKER_03]: Man hadde en kort periode der man hadde italienerne som prøvde å ta over, men det varte ikke så lenge. Så det var jo da et monarki helt fram til en

03:12.976 --> 03:23.762

[SPEAKER_03]: revolusjon i 1974, som da gjorde slutt på hele Selassie, som var keiseren. Og det har òg en interessant historie i forhold til at både

03:23.822 --> 03:37.490

[SPEAKER_03]: islam og kristendom har lang historie der. Kristendommen kom der på 300-tallet allerede. Og kongen konverterte, og siden den gang så har jo

03:37.510 --> 03:51.681

[SPEAKER_03]: kristendommen vært. Det interessante er jo om islam at man snakker om at islam ble dannet i 622. Altså da profeten vandra ut fra

03:51.841 --> 03:57.705

[SPEAKER_03]: Mekka til Medina, i Saudi-Arabia. Men allerede før det, i 615, så kom de første ...muslimene til Etiopia.

04:02.449 --> 04:15.477

[SPEAKER_03]: De ble da forfulgt på grunn av sin tro i hjembyene Mekka og fikk da faktisk amnesti hos den kristne kongen i det

04:15.537 --> 04:25.002

[SPEAKER_03]: som er Etiopia. Man kan på mange måter si at hadde det ikke vært for den kristne kongen i Etiopia, hadde vi kanskje ikke hatt noe islam i dag. Det

04:25.022 --> 04:36.228

[SPEAKER_03]: er jo litt paradoksalt å tenke på på mange måter. Men poenget er, altså de

to ... Store religioner , islam og kristendom har veldig lang historie som

04:36.288 --> 04:47.711

[SPEAKER_03]: går tilbake til den tida her. Ja, og det må jo ha en slags betydning, da. Er det sånn at ca. halvparten er muslimer og halvparten er kristne i

04:47.751 --> 04:52.574

[SPEAKER_01]: Etiopia i dag? Ja, det er ... Siste folketellinga var

04:56.277 --> 05:07.565

[SPEAKER_03]: i 2007. Så man vet liksom ikke helt, for det skjer veldig mye ... Protestantisk misjon kom inn på slutten av 18-tallet og utover

05:07.785 --> 05:20.312

[SPEAKER_03]: 19-tallet. Så man har fått en veldig vekst av Den protestantiske kirka. Offisielt sier man at fra 2007 var folketellingen 18 % protestanter,

05:20.732 --> 05:32.057

[SPEAKER_03]: men det er mulig at det er over ... Kanskje 30 %. Så da har man da ... En tredjedel er muslimer, en tredjedel kanskje er

05:32.117 --> 05:45.226

[SPEAKER_03]: protestantisk-kristne, og så er det ortodokse kristne som er den gamle kirka. Det er kanskje 40 %. Det er hovedsakelig da ortodokse som

05:45.286 --> 05:52.633

[SPEAKER_03]: konverterer, hvis jeg kan bruke det ordet, som går over til å bli protestantiske kristne. Og Norge har jo lang historie med

05:52.753 --> 06:00.661

[SPEAKER_03]: misjonsarbeid i Etiopia. Ja, og der svarte du på mitt neste spørsmål. Det var hvor alle disse protestantene kommer fra. Stort sett fra den

06:00.701 --> 06:11.684

[SPEAKER_01]: ortodokse, da. Interessant. Men med den lange historien og med en ganske fredelig og dynamisk god start, kan man si, fra 600-tallet på

06:11.724 --> 06:20.749

[SPEAKER_01]: forholdet mellom islam og kristendom, er det sånn at det har vært en slags balanse og harmoni mellom kristne og muslimer i Etiopia? Både òg.

06:23.790 --> 06:26.011

[SPEAKER_03]: Det er jo ... Etiopia blir ofte ...

06:42.517 --> 06:59.773

[SPEAKER_03]: Ja, det har vært mulig fordi det har vært de ortodoske som har dominert og bestemt. Så man får en slags annenrangs og ... Første rangs type

06:59.813 --> 07:08.581

[SPEAKER_03]: borgerskap på mange måter. Vi kristne er her, og dere er der. Så lenge alle innfinner seg med situasjonen, så har man fred og fordragelighet.

07:09.121 --> 07:20.433

[SPEAKER_03]: Og det er jo det som har vært gjennom historien, at fram til 1974 så ble liksom muslimer omtalt som muslimer som bodde i Etiopia. Og det var

07:20.513 --> 07:32.823

[SPEAKER_03]: først da på 70-tallet, altså etter revolusjonen, at man fikk en aksept for at de var etiopiske muslimer. Så for de ortodokse kristne

07:32.903 --> 07:44.606

[SPEAKER_03]: handla det å være kristen veldig mye om det å være etiopisk og tilhøre nasjonen. Og da var det jo sånn at disse muslimene var utenfra, de var fra

07:44.646 --> 07:57.230

[SPEAKER_03]: Arabia ... Og det samme ble jo mye på de som da ble protestanter. Og dette var en fremmedreligion som kom inn osv. Og når de klarte å fiske så mye i deres

07:57.290 --> 08:08.152

[SPEAKER_03]: eget vann, så ble jo det problematisk. Så på sett og vis så kan man kanskje si at det har vært mer konflikter mellom ortodokse og protestanter.

08:08.612 --> 08:19.132

[SPEAKER_03]: Ikke nødvendigvis voldelig, men det har vært en veldig sånn diskurs i forhold til at dere kommer og tar våre medlemmer osv. Den type spenning

08:19.172 --> 08:26.236

[SPEAKER_01]: kjenner vi igjen fra andre steder, bl.a. Latin-Amerika, hvor mange katolikker har blitt protestanter, og at Den katolske kirke har

08:26.316 --> 08:37.762

[SPEAKER_01]: reagert negativt på dette og ikke syns det har vært særlig kjekt. Men tilbake til det. For nå glir vi over i det ... Det politiske landskapet

08:37.802 --> 08:50.907

[SPEAKER_01]: her, for du snakket om et slags borgerskap og en slags andrestand, eller at det blir klassedelt på en måte, med religion som delingsprinsipp ...

08:51.664 --> 09:02.977

[SPEAKER_01]: Er det økonomiske forhold også som blir dratt inn i det? Er det sånn at de kristne som har sittet politisk ved makta, også har vært rikere og hatt

09:02.997 --> 09:17.364

[SPEAKER_01]: mer ressurser og mer tilgang til offentlige goder, f.eks. utdanning, helse osv.? ? Ja, på sett og vis. Før man får det som man kaller moderne

09:17.404 --> 09:30.166

[SPEAKER_03]: skolegang, så var jo all skolegang kontrollert av kirka. Da var det liksom å lære å skrive og lære hymnene og salmene osv. Og så hadde

09:30.186 --> 09:41.170

[SPEAKER_03]: muslimer sin egen religiøse utdanning. Så på den måten så var det veldig delt. Men når man fikk moderne skoler som kom inn,

09:44.971 --> 09:59.397

[SPEAKER_03]: særlig fra 50-tallet utover, så var det en link mellom de skolene og den ortodokse kirka osv. Ikke ulikt det vi har i gamle dager i Norge, at man

09:59.437 --> 10:11.383

[SPEAKER_03]: hadde en salme på morgenvisten osv. Det var en sekulær skole, men den norske kirken hadde sitt å si. Og man fikk fri på alle ortodokse,

10:11.443 --> 10:20.807

[SPEAKER_03]: religiøse høytider, men ikke på muslimske høytider. Så det betydde at mange muslimske foreldre var skeptiske til å sende ungene sine til

10:20.847 --> 10:30.691

[SPEAKER_03]: skole. For det er jo forståelig. Men det gjorde jo lov til å lære og undervise om religion, men du skal ikke forkynne, f.eks. Er det noe

10:30.731 --> 10:41.094

[SPEAKER_01]: lignende i den etiopiske skolen i dag? Eller er det sånn at går man på en ortodoks skole, så får man servert ortodoks undervisning, og en

10:41.134 --> 10:51.396

[SPEAKER_01]: muslimsk skole det tilsvarende? Nå er det blitt ganske strengt. Fra 1934 til 1991 var dette et marxistisk styre. Og da var det på en måte

10:51.476 --> 11:01.642

[SPEAKER_03]: sekulært og religiøst ikke å gå ut av alt, osv. Så da skjedde det noen endringer, og det har vi på mange måter. Videreført i dag. Så det er på en

11:01.662 --> 11:12.550

[SPEAKER_03]: måte et sånn nasjonal læreplan som gjelder for alle skoler. Og det er jo igjen interessant å se parallelt med Norge. Har man private skoler,

11:13.290 --> 11:19.614

[SPEAKER_03]: altså livssynsskoler osv., så er det selvfølgelig en nasjonal læreplan som alle må følge.

11:20.115 --> 11:32.340

[SPEAKER_03]: Og sånn er Etiopia også. Det som de måtte ha da av ... Religiøs aktivitet må skje utenfor skoletimene osv. Så det har vært en endring. Og det har jo

11:32.440 --> 11:45.289

[SPEAKER_03]: også ført til at muslimer er langt ifra så skeptiske til å sende barn på skolen. Så det skjer jo en veldig endring i forhold til det. Så det har

11:45.330 --> 11:59.663

[SPEAKER_01]: hjulpet på en måte på det å leve og være i et mangfoldig samfunn. Så litt av den samme effekten kan man få i Norge av å ha den samme tilnærmingen. Jo,

11:59.703 --> 12:10.931

[SPEAKER_03]: det kan du si, men på samme tid så er det liksom en slags tenkning at religion er på en måte ikke relevant. Det skal være privat, det skal ikke

12:10.951 --> 12:23.599

[SPEAKER_03]: ha noe med samfunnet å gjøre. Og det er jo et prinsipp i det sekulære styresettet, men samtidig det som da ofte skjer ... Er at man vet lite om

12:24.500 --> 12:38.034

[SPEAKER_03]: andres religion. Man snakker ikke om religion på tvers av grensene her. Man har ikke religion på skolen som et eget fag? Det er veldig påpasselig

12:38.074 --> 12:48.840

[SPEAKER_03]: på at det skal man ikke ha. Nei. Og det gjelder mange sekulærafrikanske samfunn. Man tenker at religion er kimen til konflikt, og da bør man

12:48.980 --> 12:59.906

[SPEAKER_03]: holde det på trygg avstand. Men man vet jo at det å ha forståelse for andres religioner og kunne gå i andres skog, er ofte òg en positiv ting.

13:01.817 --> 13:13.187

[SPEAKER_01]: Men økonomi, sa du. Du måtte avbryte det for å ta tilbake litt skoleeksempel. Ja, altså ... Igjen, historisk sett så hadde man da den

13:13.207 --> 13:24.475

[SPEAKER_03]: kristne dominansen osv. Og dette er jo et jordbrukssamfunn i veldig stor grad. Så i en periode her så ble muslimer ... De fikk ikke lov til å eie

13:24.515 --> 13:35.142

[SPEAKER_03]: land. Det var forbeholdt de kristne. Og det som da skjedde, var at de måtte finne på andre ting å gjøre. Slik at handel ble en viktig bit. Så

13:35.222 --> 13:46.608

[SPEAKER_03]: muslimene da kontrollerte i veldig stor grad sånn langdistansehandel, karavaner med gull og kaffe og slaver osv. Dermed

13:46.688 --> 14:03.231

[SPEAKER_03]: får du da en sånn handelsstand som ennå i stor grad er dominert av muslimer, og som har mange velstående muslimer i ... Men så har du òg folk

14:03.271 --> 14:17.499

[SPEAKER_03]: på landsbygda. Og der har man da forskjell mellom høyland og lavland, for dette er et land som ... Det er høye sletter ... Relativt kald

14:17.519 --> 14:29.430

[SPEAKER_03]: temperatur. Som er egnet for jordbruk. Så er det lavlandsområder som er tørre, ørkenaktige. Der man driver med noe mat, husdyrhold osv. Ofte er

14:29.490 --> 14:40.219

[SPEAKER_03]: de områdene dominert av muslimer. Som man kommer inn til mot Somalia. Dette er 100 % islamsk, og det er jo ikke så veldig velstående på samme

14:40.259 --> 14:47.825

[SPEAKER_03]: måte som jordbruksfolket kunne vært. Men er det òg i Etiopia andre ...

14:49.366 --> 14:57.613

[SPEAKER_01]: Tenker man på seg sjøl som ett folk? Er det ett språk, eller er det flere språk, eller går det noen skillelinjer der òg? Det er jo det som er kanskje

14:57.653 --> 15:09.243

[SPEAKER_03]: det aller viktigste, eller det som er veldig dominerende i forhold til ... Samfunnsdebatt. Man har egentlig 80 forskjellige språkgrupper.

15:09.283 --> 15:20.815

[SPEAKER_03]: Eller ... 80? Altså etniske språkgrupper osv. Og mange av de er veldig små. Så liksom ... Kanskje noen minste 500 mennesker eller noe sånt. Men

15:20.835 --> 15:32.042

[SPEAKER_03]: du har fire av fem store nå. Og litt av diskursen i dag er at det har vært Amharene som har dominert i alle hundre år osv. Og så har du den største

15:32.102 --> 15:44.809

[SPEAKER_03]: folkegruppen, Oromo, som utgjør kanskje den 30 % av befolkningen, faktisk. Men den aller, aller største. Det var Oromo. Ja. Og de sier vel

15:44.889 --> 15:58.339

[SPEAKER_03]: at vi har ikke fått innfridd våre rettigheter, vi har blitt dominert og kolonialisert osv. Så de og andre mener at man fremdeles må kjempe for

15:58.739 --> 16:09.687

[SPEAKER_03]: likeverd og sanne ting. Så det er en veldig spent situasjon. Og det er væpna kamper som pågår basert på etniske skillelinjer. Hvordan er det

16:09.727 --> 16:19.117

[SPEAKER_02]: med religion i forhold til disse etniske skillelinjene da? Ja, jeg mener jo det, og jeg har skrevet bok om hvordan dette henger sammen med at

16:12.810 --> 16:27.687

[SPEAKER_03]: ...

16:22.301 --> 16:33.209

[SPEAKER_03]: Hvis du tar ordet amhara, som på en måte amharisk er det offisielle språket osv. ... Det var en annen stor folkegruppe? Ca. 20 % da? Og så er

16:33.669 --> 16:45.719

[SPEAKER_03]: det Oromo, som er 30 %. Ja. Og så har du Tigray, som er omkring 6 %, og så har du ... ja, noen andre sånne. Men tilbake til Amhar, da. Det betyr ...

16:45.959 --> 16:53.284

[SPEAKER_03]: Eller har blitt brukt i mange mulige forskjellige sammenhenger. I dag så snakker man om hara, tenker man på en folkegruppe, en etnisk gruppe.

16:53.985 --> 17:07.240

[SPEAKER_03]: Men det er òg et ord som blir brukt for ortodoks kristendom. Så ofte kan man si det samme før. Han konverterte, eller hun konverterte. Og hun ble

17:08.001 --> 17:23.121

[SPEAKER_03]: amhara. Religion er jo en viktig bit av en etnisitet. Og hvis du tenker på somalifolket ... De er 100 % muslimer. Så hvis en eller annen somalier

17:23.141 --> 17:31.686

[SPEAKER_03]: hadde konvertert til en eller annen religion, til kristendom ... Så vil liksom ... Ja, men det går jo ikke an. Fordi du er jo somalier. Altså, det

17:31.706 --> 17:44.190

[SPEAKER_03]: er så innbakt i identiteten. Det betyr jo ikke at konfliktene er religiøse, men at de er der med å forsterke en ulikhet mellom disse ulike

17:44.230 --> 17:55.114

[SPEAKER_03]: gruppene når de er i konflikt. Du ligger alltid liksom der og lur på mange måter, fordi det liksom blir alt ... Det blir ikke ofte uttalt sånn

17:55.154 --> 18:05.261

[SPEAKER_03]: eksplisitt, men hvis man begynner å skrape litt på overflaten her, så ser man at jo, det er en viktig bit av ting. Man har enda mange

18:05.321 --> 18:15.889

[SPEAKER_01]: forskjellige ting som kan føre til konflikt her. Mange ulike ting. Å dra

av hatten, så å si. Om det kan være religion, etnisitet, klasse, økonomi

18:16.089 --> 18:26.101

[SPEAKER_01]: osv. Mye mulig potensial for konflikter. Men når det er konflikter ... Den går via sånne etniske skillelinjer, f.eks. Og konfliktene har jo

18:26.122 --> 18:37.134

[SPEAKER_01]: blitt voldelige og vært voldelige. Det har jo vært borgerkrig nylig, fra 2022. En ganske voldsom borgerkrig òg. Hvordan ...? Altså, blir

18:37.174 --> 18:45.599

[SPEAKER_01]: religion brukt eller misbrukt av de ulike gruppene på en eller annen måte for å mobilisere, for å fortelle hvorfor vi skal gjøre dette,

18:45.639 --> 18:53.961

[SPEAKER_01]: f.eks. i et slags narrativ eller spille et spill? Eller toner man det veldig ned av en eller annen grunn? Ja, det er jo det som er litt

18:53.981 --> 19:03.347

[SPEAKER_03]: interessant nå med ... Altså, han er ikke ny lenger, men statsministeren Aby Ahmed, som tok makten da i 2018, som sto bak, eller

19:03.407 --> 19:16.516

[SPEAKER_03]: som var en av de krigende partene i denne borgerkrigen ... Han er jo en pinsevenn, altså, veldig åpen, og brukte et sånt bibelsk språk her ...

19:16.716 --> 19:23.880

[SPEAKER_03]: En av de mange som du snakket om, protestanter til å begynne med, som jeg gjerne snakker om ... Stort sett ofte vi her ville kalt pinsevenner.

19:23.940 --> 19:38.906

[SPEAKER_01]: Eller Pentecostals eller Born-Again. Så han har vært veldig eksplisitt på at Gud vil vi skal seire i denne krigen-type. Og hadde

19:38.946 --> 19:51.272

[SPEAKER_03]: sånne telefonbønner sammen med en profet, profetinne, som sa til deg at Gud vil at du skal seire, du må ikke vise nåde, osv. Og da var dette sammen

19:51.312 --> 20:01.663

[SPEAKER_01]: med ortodokse kristne? Ja, ja, ja. Det var mellom Amhar og Tigray. Og begge de to er ortodokse kristne i all hovedsak. Det var jo ikke religion

20:01.683 --> 20:01.763

[SPEAKER_03]: en ...

20:06.408 --> 20:19.561

[SPEAKER_03]: En eksplisitt del av konflikten. Men amhara-prester og

tigray-prester på hver sin side var jo da i å velsigne soldatene når de

20:19.581 --> 20:22.624

[SPEAKER_03]: gikk i krig osv. Og

20:25.487 --> 20:36.380

[SPEAKER_03]: det som skjedde nå etterpå, var at Den tigraiske kirke har brutt ut fra den moderkirken og skal dannes en egen, spesiell synode. Og det har jo

20:36.480 --> 20:51.667

[SPEAKER_03]: ført til en et skisma innenfor den kirka der. Det er et interessant, stort tema som vi begge har jobba mye med. Mange snakker om kristendom, men så

20:51.707 --> 21:01.350

[SPEAKER_01]: sier de at kristendom er kjærlighetens religion. Og det er nestekjærlighet. Veldig viktig. Så da kan en tenke seg at ja, den kan bli

21:01.390 --> 21:17.801

[SPEAKER_01]: mobilisert og bidra til konflikt. På ulike vis, da. Men kan òg bidra til fred og forsoning? Er det sånn at religion òg blir aktivert av folk, både

21:17.901 --> 21:28.308

[SPEAKER_01]: prester og andre som er innenfor hierarki i kirka, men andre òg, i fredsarbeid for å prøve å få satt en stopper for ...? For en sånn

21:28.328 --> 21:40.400

[SPEAKER_01]: konflikt, og spesielt den voldelige, da. Nei, altså, det er jo et godt spørsmål. Det var jo en krig mellom Eritrea og Utiopia i 1998 til 2000. Og

21:40.440 --> 21:50.808

[SPEAKER_03]: da var faktisk Kirkens Nødhjelp veldig aktiv. I forhold til å bruke religiøse ledere til å forhandle om fred. Så de hadde både eritreiske,

21:51.528 --> 22:00.614

[SPEAKER_03]: muslimske, ortodokse, protestantiske ledere fra begge sider. Invitert til Norge, hadde samtaler osv., og de trodde at ... At

22:03.859 --> 22:14.413

[SPEAKER_03]: dette kunne gå veien. Men så viste det seg veldig fort at dette var en politisk konflikt mellom to statsledere. Han ga i beng i hva KN gjorde,

22:14.454 --> 22:27.226

[SPEAKER_03]: og hva de ville si osv. Men jeg tror greia her er at hva tenker man om religion? Er religion en boks man kan åpne og kikke ned i? Der har man alle

22:27.266 --> 22:39.836

[SPEAKER_03]: tingene? Jeg tror heller at religion er mennesker. Religion er noe

menneskeskapt. Og det betyr at religion kan nesten bli hva som helst. En

22:39.896 --> 22:54.030

[SPEAKER_03]: må diskutere når det slutter å være religion. Når blir det politikk? Når blir det kultur? Slik at hvis du har mennesker som vil fred, så kan de

22:54.070 --> 23:02.738

[SPEAKER_03]: skape fred, uavhengig om de er religiøse ledere eller ei, men du må ha en vilje til det, og du må ha en politisk ledelse som er villig, hvis det

23:02.778 --> 23:16.108

[SPEAKER_03]: handler om politikk, til å skape fred. Religion er en ressurs, men som sagt, det er ikke bare en ferdig boks som inneholder alle disse ting som

23:16.168 --> 23:27.295

[SPEAKER_03]: fred og forsoning og så videre. Og det samspillet der mellom religionen ... Hva nå det måtte være, men la oss si det for ... For denne diskusjonen

23:27.335 --> 23:38.461

[SPEAKER_01]: sin skyld at forholdet mellom religion og ikke andre ting ... Om det er politikk eller økonomi eller jus, at de går over i hverandre ... Men òg

23:38.521 --> 23:51.653

[SPEAKER_01]: ting som skjer utenfor det etiopiske samfunnet, f.eks. I hvilken grad spiller det en rolle i det etiopiske religiøse livet? Det ortodokse er

23:51.713 --> 24:03.540

[SPEAKER_01]: jo veldig spesifikt knytta til Etiopia, selv om det er andre ortodokse kirker overfor. Det muslimske miljø, for å si det sånn, eller islam i

24:03.580 --> 24:13.587

[SPEAKER_01]: Etiopia, ble jo òg påvirka av regner jeg med, som islam andre steder, og hendelser andre steder. Har det vært noe sånt i det siste? Er det noe

24:13.607 --> 24:17.410

[SPEAKER_01]: spesielt å si om akkurat dette i Etiopia? Ja, jeg tror det. Og ...

24:20.469 --> 24:31.137

[SPEAKER_03]: Det som skjer da fra 90-tallet, kommer et regimeskifte i 1991, og der åpner man ... Man tar vekk mye av restriksjonene som det marxistiske

24:31.177 --> 24:42.423

[SPEAKER_03]: styret hadde på religiøse utøvelser og praksis og videre. Så man får en enorm boost. Det er interessant at folk som har levd under

24:42.503 --> 24:52.772

[SPEAKER_03]: under atten år med marxisme, der religionen har vært fy-fy, strømmer tilbake til kirken og moskeen og blir veldig opptatt av sin identitet. Blant

24:52.792 --> 25:04.761

[SPEAKER_03]: muslimene skjer det en sånn utvikling at en sånn type krav om anerkjennelse vokser fram. At vi ikke lenger vil være annenrangs. Og de

25:04.801 --> 25:20.372

[SPEAKER_03]: blir mye mer synlige. Bruken av hijab. Moskeer blir bygd. Folk begynner å bære fast mye ord. Men regionalt så skjer det jo ting. Somalia er i kaos

25:20.412 --> 25:28.078

[SPEAKER_03]: på den tida der. Det er et islamistisk styre i Sudan. Og så kommer selvfølgelig 9.11.

25:31.340 --> 25:41.269

[SPEAKER_03]: Og så får vi en narrativ at oi, dette er muslimer som blir mer synlige, og som bygger moské. Dette er ekstremisme. Og det ble veldig fort tolka i

25:41.309 --> 25:52.580

[SPEAKER_03]: den retningen der ... Regimet tenkte sånn, og mange ortodokse og protestantiske kristne, tenkte at disse muslimene som kommer og tror

25:52.620 --> 26:03.045

[SPEAKER_03]: de skal eie verden ... Dette er Al Qaida og det som verre er. Så vi fikk en polarisering på det området. Jeg tror det har gått seg litt mer til, men

26:03.085 --> 26:17.828

[SPEAKER_03]: det var en veldig sånn idé om at dette var ekstremisme, de skulle ta over landet osv. Så alt henger på en måte sammen i forhold til det. Og Etiopia

26:17.868 --> 26:28.911

[SPEAKER_03]: ble en veldig viktig partner for USA i kampen mot terror. Så de fløy jo inn penger og sånne ting, og det var jo gudsendt for styresmakten. De brukte

26:28.931 --> 26:37.053

[SPEAKER_03]: jo det aktivt for å få mer støtte fra USA og lignende.

26:37.093 --> 26:48.257

[SPEAKER_01]: Fikk muslimene noe støtte fra f.eks. Saudi-Arabia eller andre land eller andre miljøer, f.eks.? Være seg i form av penger eller opplæring

26:48.277 --> 27:05.030

[SPEAKER_01]: eller ... Ja, der strides de lærde opp og seg. Det var penger, men langt mindre enn det som ble påstått. Iallfall det som jeg har funnet ut. Når

27:05.050 --> 27:16.839

[SPEAKER_03]: det gjelder tilstedeværelse av Saudi (Arabia) eller andre gulfstater, var det veldig lite. Og den siste ble kasta ut i 2010. De fikk ikke fornya

27:16.939 --> 27:25.843

[SPEAKER_03]: lisensen sin til å operere i landet. Hvem var det? En organisasjon fra Saudi-Arabia. En hjelpeorganisasjon. International Islamic

27:25.883 --> 27:32.907

[SPEAKER_03]: Relief. Det var jo en hjelpeorganisasjon, men de òg bidrar med støtte til moskébygging osv.

27:35.708 --> 27:39.853

[SPEAKER_03]: Etter 11.9.

27:40.033 --> 27:51.146

[SPEAKER_03]: tørka jo dette mye mer inn, det ble mer restriksjoner på sånne ting. Og de siste kanskje ti åra er det så å si ingenting. Men det man da ser i dag, er jo

27:51.186 --> 28:01.630

[SPEAKER_03]: en enorm bygging av moskeer overalt. Hvis man tenker at dette er saudiarabiske eller gulfstaters penger ... Når de da tørker inn, og så

28:01.670 --> 28:12.995

[SPEAKER_03]: bygges det en moské, så viser det seg at nei, det er ikke så enkelt. Og det er jo, som jeg sa, mange velstående muslimer som donerer og gir penger,

28:13.055 --> 28:24.181

[SPEAKER_03]: og folk samler inn til å bygge sine egne moskeer. Så religion er en viktig identitetsmarkør. Og det er viktig å vise det fram. At man er synlig og

28:24.261 --> 28:32.587

[SPEAKER_01]: tar plass i landskapet. Absolutt. Og på samme måte er det interessant å se at det bygges ortodokse kirker i områder der det er lite ortodokse,

28:32.627 --> 28:45.255

[SPEAKER_03]: egentlig. Og det er svære. Det er en sånn type statement her at det ses så rike med, eller ses så innflytelsesrike med, osv. Det synliggjørende

28:45.315 --> 28:51.039

[SPEAKER_03]: av religion er veldig viktig, ja. Og disse pentekostale, eller evangelisk-evangelikale,

28:51.820 --> 28:58.825

[SPEAKER_01]: gjør de noe lignende, eller? For de er jo både kjent for å bygge megakirker, som gjerne er veldig store da, men gjerne ikke så fjonge.

28:59.986 --> 29:09.910

[SPEAKER_01]: Eventuelt òg mye lavkirkelige og hjemmekirker og blant fattige folk. Ja, ja, ja. Nei, det er jo akkurat det som du sier det, at det er ...

29:12.051 --> 29:19.632

[SPEAKER_03]: De er ikke så fjonge. Altså, det er ofte liksom lagerhall-lignende greier.

29:19.752 --> 29:31.582

[SPEAKER_03]: Men de er jo de veldig fine og fancy inne, da, med skikkelig lys og ... Scener, dekorasjoner osv. Men for dem er det å vise at de er mange. Det er

29:31.622 --> 29:43.498

[SPEAKER_03]: veldig viktig. Se så mange vi er, osv. Og de har ... Jeg var jo nesten overrasket av det ... Jeg ser sjelden så mye på TTP, men ... I høsten var

29:43.518 --> 29:55.388

[SPEAKER_03]: det, og så skikk det en del på TV. Jeg tror det var 100 sånne protestantiske TV-kanaler med alt mulig. Sånne profeter og

29:55.428 --> 30:04.256

[SPEAKER_03]: helbredere. Det var helt enormt. Ja, det var jo mye, men er det stort sett ... De driver jo en del for å vokse misjonsvirksomhet, antar jeg. Eller

30:04.276 --> 30:14.624

[SPEAKER_01]: vet jeg. Er det stort sett ... Innenlandsk misjon, altså? Er det etiopiere som misjonerer, eller er det internasjonale kirkesamfunn

30:14.664 --> 30:26.191

[SPEAKER_01]: som kommer fra Latin-Amerika, Amerika, andre land i Afrika? Nigeria, jeg vet ikke. Norge, f.eks. Vestlig tilstedeværelse i form av misjon er

30:26.812 --> 30:36.919

[SPEAKER_03]: blitt veldig mye trappa ned. De tradisjonelle greiene. Og de kirkene som i dag vokser, har liksom ingenting, ingen røtter, i det arbeidet.

30:37.619 --> 30:41.542

[SPEAKER_03]: Nigeria ...

30:41.642 --> 30:51.409

[SPEAKER_03]: Den megakirken fra Nigeria. De har fått sine avdelinger i Etiopia. Men veldig mange av dem er veldig etiopiske.

30:54.291 --> 31:04.698

[SPEAKER_03]: Og selv om teologien og det de forkynner, finner man igjen i Latin-Amerika og andre plasser i Afrika. Det er en såkalt 'prosperity

31:04.718 --> 31:20.485

[SPEAKER_03]: gospel', eller herlighetsteologi, som ser ut til å dominere mer og mer de forholdene det blir forkynt i kirkene. Det ser ut til å ha appell til

31:20.545 --> 31:29.293

[SPEAKER_01]: folk, hvis det har vokst så kraftig. Det er det store spørsmålet mange stiller. Hvorfor det har så stor appell? Er det sånn at folk får mer

31:29.333 --> 31:42.244

[SPEAKER_01]: herlighet, mer prosperity av å være med i dette? Blir de rikere? Får de et bedre liv? Det er et stort spørsmål. Jeg har ingen statistikk på det, men

31:42.324 --> 31:48.649

[SPEAKER_03]: ... Jeg vet at det ikke er ditt hovedfokus når du har jobbet i Etiopia, men det er likevel to spørsmål vi stiller oss mange steder. Denne type

31:48.689 --> 31:59.838

[SPEAKER_01]: religion vokser veldig. Det med Herlighets teologi, og den har jo hatt fokus både på helbredelse og helse, eller på velstand, altså materiell

31:59.878 --> 32:04.020

[SPEAKER_03]: velstand. Ikke

32:04.160 --> 32:19.505

[SPEAKER_03]: helse, liksom. En sånn helbredelse er der. Men det er mer det der med velstand ... Gud vil at du skal bli rik, Gud vil ikke at du skal være fattig

32:19.545 --> 32:29.330

[SPEAKER_03]: osv. Veksten av disse kirkene og denne retningen henger sammen med at ... Folk er veldig desperate i forhold til å overleve. Etter covid var

32:29.350 --> 32:35.294

[SPEAKER_03]: det inflasjon, du har et økende skattetrykk ...

32:36.555 --> 32:48.603

[SPEAKER_03]: Folk sliter veldig mye mer økonomisk. Og da tror jeg at ok, vi prøver det man kan. Så prøver man det. Og så tror man på løftene. Hvis du tror nok og

32:48.643 --> 33:01.550

[SPEAKER_03]: tror riktig, så vil det gå bra. Selvfølgelig, disse pastorene her er jo velstående, fordi de samler jo inn penger. Men det framstår òg da ... Se

33:01.650 --> 33:10.517

[SPEAKER_03]: på meg, jeg er modellen. Jeg har klart det. Det kan du òg. Så det er hele veien et håp som da kjøres fram. Dette er del av svaret, men det er sikkert

33:10.637 --> 33:22.651

[SPEAKER_03]: andre muligheter. Ja, det er mye å si om akkurat dette, men det kan vi jo ta en annen gang. Er det sånn at Etiopia da er et ... Vil du si at ...? Det er mye

33:22.691 --> 33:34.177

[SPEAKER_01]: fattigdom, og det er mye folk i Etiopia. Er det sånn at det har vært, som mange andre steder, urbanisering, som har pågått og pågår, og at det

33:34.197 --> 33:48.881

[SPEAKER_01]: medfører en del utfordringer da, sosiale, økonomiske ...? Vil du si at Etiopia er en velferdsstat? Nei. Og det er det som er litt sånn trist på

33:48.941 --> 34:01.825

[SPEAKER_03]: mange måter, at det regimet som satt fram til 2018, var jo på en måte ingen demokrati på noen som helst måte. Men det var veldig opptatt av

34:02.986 --> 34:15.877

[SPEAKER_03]: utvikling og fattigdomsreduksjon. Og de var faktisk ganske flinke til det. I løpet av de 27 årene de satt på makt, så gikk statistikken i rett

34:15.937 --> 34:29.783

[SPEAKER_03]: retning. Barnelønnen gikk ned, utdanningsnivået økte osv. osv. Men det har på en måte stoppet opp nå. Og selvfølgelig covid en viktig faktor

34:29.803 --> 34:40.727

[SPEAKER_03]: her. Det ødelegger masse økonomier. Men så fikk du den samme krigen, som du nevnte, borgerkrigen, der man på en måte ... Det mest dramatiske ...

34:41.067 --> 34:52.021

[SPEAKER_03]: Et anslag sier at 600 000 mennesker ble drept i den krigen og det som fulgte av lidelse etterpå. Det er jo den største krigen vi har hatt så

34:52.081 --> 35:05.516

[SPEAKER_03]: langt i det 21. århundre. Ukraina er jo bitte lite i forhold til antall drepte osv. Så alt dette var jo med på å ødelegge mye av den økonomien. Og

35:05.557 --> 35:14.002

[SPEAKER_03]: så er det noe som er med han pentokostale statsministeren ... Det er liksom merkelig og vanskelig å forstå, men ... Han ser ut til å være

35:14.022 --> 35:15.943

[SPEAKER_03]: veldig fokusert på estetikk.

35:18.724 --> 35:33.690

[SPEAKER_03]: Han bygger store, fancy, flotte bulevarder med skinnende lys og falske palmer og alt mulig. Det er sånn fokus på de greiene der, og ikke et fokus

35:33.730 --> 35:44.736

[SPEAKER_03]: på fattigdomsreduksjon osv. Så det er veldig mange som klør seg i hodet. Hva er det han egentlig holder på med her? Ja. Interessant. Det minner

35:44.776 --> 35:51.143

[SPEAKER_01]: litt om faktisk ... Nå kommer ikke jeg på hva han heter, han som sa dette her første gang, men det var en nordmann på begynnelsen av 1900-tallet

35:51.163 --> 35:55.608

[SPEAKER_01]: som beskrev

35:55.648 --> 36:03.033

[SPEAKER_01]: religiøse som ny-religiøse folk, kan du si, som ... Som brukte mye penger på estetikk og utseende og kalte det for conspicuous

36:03.093 --> 36:15.376

[SPEAKER_01]: consumption. Det begrepet ser ut til å passe litt på akkurat dette tilfellet. Man må vise sin suksess i form av en ytre fasade. Som i

36:15.396 --> 36:23.176

[SPEAKER_01]: hvert fall tilsynelatende kan virke overflatisk fra et perspektiv, men òg kan gi mening hvis man ... Prøve å se hva slags narrativ dette

36:23.196 --> 36:32.062

[SPEAKER_01]: inngår i. Men hvordan ser du på framtida? Vi skal avslutte snart. Etiopia, du har jo vært der mye. Er det trygt for deg å være der?

36:32.702 --> 36:41.808

[SPEAKER_01]: Borgerkrig, konflikt ... Når du er der, føler du at du kan snakke med hvem som helst om hva som helst da? Og etterpå kanskje kan du tenke litt om

36:41.848 --> 36:52.635

[SPEAKER_01]: framtida til Etiopia? Nei, jeg syns det har vært en ... Som sagt, de siste åra har vært ganske dramatiske endringer. Første

36:52.675 --> 37:03.923

[SPEAKER_03]: gangen var der i 1995. Før kunne man reise hvor som helst, men følte trygg. Man kunne aldri kjøre i alle deler av landet. Så er det mange som da

37:03.963 --> 37:17.973

[SPEAKER_03]: ikke tør å forlate hovedstaden. Det er jo geriljabevegelser som har kontroll over store deler av landet. Og det som har òg skjedd, er en

37:18.113 --> 37:30.501

[SPEAKER_03]: økning i kidnappinger. Det var en journalist som kalte det for at den ble til en ny epidemi. Disse politiske geriljagruppene bruker det for å

37:30.521 --> 37:38.325

[SPEAKER_03]: finansiere sin krigføring. Men òg andre kriminelle grupper. Det er god måte å tjene penger på. Så du har en kombinasjon av politisk uro,

37:38.705 --> 37:52.431

[SPEAKER_03]: kriminalitet, som gjør ting veldig ustabilt. Og igjen, spørsmålet er da hvorfor gjør ikke myndighetene noe med det? Har de ikke kapasitet?

37:53.512 --> 38:03.956

[SPEAKER_03]: Gidder de ikke? Og igjen så virker det som at det viktigste er på en måte å vise flotte bygg og nye veier og store parker osv. Og det gjør jo ting ...

38:05.036 --> 38:12.860

[SPEAKER_03]: Mange klør seg i hodet. Hva i all verden er dette her for noe? Dessverre

38:13.000 --> 38:24.126

[SPEAKER_03]: er jeg pessimist. Jeg tror ikke nødvendigvis at disse grillegruppene klarer å ta makten, men jeg tror det er mest det økonomiske spørsmålet.

38:27.468 --> 38:39.956

[SPEAKER_03]: Når man bygger disse nye veiene, så må man rive hus, man tar folks levebrød osv., så det er en veldig stor misnøye. Så er òg spørsmålet

38:40.076 --> 38:54.988

[SPEAKER_03]: denne ideen om den estetikken som skal bringe prosperity. Vil det funke? Antageligvis ikke. Så lenge det er krig i så store deler av landet, har

38:55.008 --> 39:05.636

[SPEAKER_03]: man ingen private investorer utenfra som kommer inn. Alle har bare trukket seg ut. Man har ikke da inntekt. Og det er derfor man da har satt i

39:05.696 --> 39:23.091

[SPEAKER_03]: gang et nytt skatteregime som skal tyne folk for det de har av penger. Alt dette har skapt en sånn spiral av misnøye, av økonomiske lidelser, som

39:23.131 --> 39:33.758

[SPEAKER_03]: da òg er med ... Å skape et rekrutteringsgrunnlag for både politiske grupper og kriminelle grupper. Dette må vi finne en måte å overleve på.

39:34.598 --> 39:42.363

[SPEAKER_03]: Jeg er dessverre pessimist. Det hørtes ikke veldig positivt ut, dette. Men helt til slutt, det etiopiske ... Du har ikke sagt noe om det. Han er

39:42.403 --> 39:50.427

[SPEAKER_01]: statsminister siden 2018, sa du. Vil det komme et valg snart, f.eks.? Eller må statsministeren avsettes på annen måte? Hvor lenge skal han

39:50.447 --> 40:05.874

[SPEAKER_01]: sitte? Det er valg hvert femte år. Så valget skulle jo egentlig vært i 2020, men pga. covid så ble det utsatt. Så det betyr da at et neste

40:05.934 --> 40:14.379

[SPEAKER_03]: valg skal jo være da i 2026. Men

40:15.679 --> 40:26.746

[SPEAKER_03]: det politiske spillerom for opposisjonen er liksom bare null. Det er formelt sett opposisjonspartier, men de er så tause. Og jeg tror de er

40:26.766 --> 40:42.914

[SPEAKER_03]: bare livredde for å få reaksjoner. Det har jo vært en lang rekke av attentater mot politiske ledere. I april i fjor var det en leder av de

40:42.974 --> 40:46.695

[SPEAKER_03]: største opposisjonspartiene som bare ble skutt.

40:49.516 --> 40:55.457

[SPEAKER_03]: Og de ble fengsla hele veien. Så

40:55.477 --> 41:07.400

[SPEAKER_03]: han vinner med en 'landslide'. Det gjorde man da i 2021, og det kommer han til å gjøre antakeligvis i 2026 hvis ting fortsetter som nå. Ja. Men det

41:07.420 --> 41:15.682

[SPEAKER_01]: er jo ikke særlig positive ting, dette, må jeg si. Sånn er jo livet. Vi forholder oss til virkeligheten. Men Etiopia er jo et land du har vært

41:15.722 --> 41:16.142

[SPEAKER_01]: mye i

41:19.663 --> 41:29.725

[SPEAKER_01]: og ... Hvorfor er Etiopia så fascinerende? Det er jo et flott land. Både landskap og lang historie og flott kultur. Og kulturer i flertall.

41:34.548 --> 41:46.818

[SPEAKER_03]: Det er veldig vanskelig å svare på. Jeg tror nok at alle land er fascinerende jo mer du lærer om dem og er der osv. Jeg tror ikke jeg klarer

41:46.838 --> 41:52.443

[SPEAKER_03]: å sette ord på det, men det er noe jeg trekker tilbake hele veien. For jeg har hele veien tenkt at nå må vi finne et nytt område.

41:55.145 --> 42:02.889

[SPEAKER_03]: Men det skjer ting hele veien, og jo mer du lærer om noe, jo mer nysgjerrig blir du osv. Så ...

42:05.591 --> 42:15.235

[SPEAKER_03]: Ja, det er litt som med plaster som trekke tilbake. Og da er jo vi takknemlige her i podkasten at du kan komme og ... Vi kan dra veksler på

42:15.275 --> 42:22.838

[SPEAKER_01]: den kunnskapen som du bygger deg opp over tid. For det er jo ikke bare å sette seg inn i alle disse tingene og snakke med troverdighet om det.

42:22.918 --> 42:33.159

[SPEAKER_01]: Sånn sett er jeg glad for at du har brukt veldig mye tid på ... Det er jo et stort land med mye folk. Og det er ikke bare bare. Det er ikke én uke, så kan

42:33.179 --> 42:45.648

[SPEAKER_01]: jeg alt om Etiopia. Det er tragisk at det er veldig få som forsker på Etiopia. Da kan vi sende ut en oppfordring til lytterne om å begynne å

42:45.708 --> 42:55.696

[SPEAKER_01]: studere. Ta kontakt med Terje og spørre hvor de skal begynne. Da tror jeg vi sier takk for i dag. Takk til Terje for å dele all denne kunnskapen med

42:55.736 --> 43:03.863

[SPEAKER_01]: oss. Så må vi jo bare håpe at Etiopia får ei god framtid da. Det er jo absolutt det viktigste. Tusen takk. Takk, takk.